

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з науково-педагогічної роботи
Запорізького національного університету

Ю.О. Каганов
«___» _____

ВИСНОВОК
Запорізького національного університету
щодо докторської дисертації
Агапової Олени Валеріївни на тему:
«Адміністративно-правове регулювання публічного адміністрування
у сфері юстиції України в умовах європейської інтеграції»

ВИТЯГ
з протоколу № ____
розширеного засідання кафедри конституційного та адміністративного права
Запорізького національного університету
(тема затверджена на засіданні
Науково-технічної ради ЗНУ протокол № 6 від 21.01.2016)

від «___» _____ 2024 р.

м. Запоріжжя

Головуючий: д.ю.н., професор, завідувач кафедри конституційного та адміністративного права Запорізького національного університету В.К. Колпаков.

Секретар: к.ю.н., доцент, доцент кафедри конституційного та адміністративного права Запорізького національного університету Ш.Н. Гаджієва.

Присутні: д.ю.н., професор, професор кафедри конституційного та адміністративного права, декан юридичного факультету Запорізького національного університету Т.О. Коломоєць, д.ю.н., професор, проректор з наукової роботи Університету митної справи та фінансів Д.В. Приймаченко, д.ю.н., професор, професор кафедри конституційного та адміністративного права Запорізького національного університету Є.В. Курінний, д.ю.н., доцент, професор кафедри конституційного та адміністративного права Запорізького національного університету А.А. Шарая, к.ю.н., доцент кафедри конституційного та адміністративного права Запорізького національного університету І.В. Пелех, д.ю.н., професор, професор кафедри історії і теорії держави та права Запорізького національного університету Н.В. Галіцина, д.ю.н., професор, професор кафедри конституційного та адміністративного права Запорізького національного університету С.М. Кушнір, к.ю.н., доцент кафедри цивільного права Запорізького національного університету К.О. Алімов, к.ю.н., доцент, доцент кафедри конституційного та адміністративного права Запорізького національного університету Л.В. Кузенко, д.ю.н., доцент, завідувач кафедри кримінального права та правоохоронної діяльності Запорізького національного університету Ю.В. Пирожкова, д.ю.н., професор, професор кафедри цивільного, господарського та екологічного права Національного технічного університету «Дніпровська

політехніка» Ю.О. Легеза, д.ю.н, доцент, професор кафедри цивільного права Запорізького національного університету І.В. Болокан, здобувачка – О.В. Агапова.

ПОРЯДОК ДЕННИЙ:

Обговорення дисертації Агапової Олени Валеріївни на тему «Адміністративно-правове регулювання публічного адміністрування у сфері юстиції України в умовах європейської інтеграції», виконаної на кафедрі конституційного та адміністративного права Запорізького національного університету представленої на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – «адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право».

СЛУХАЛИ: Доповідь здобувачки про результати виконаного наукового дослідження. У своїй доповіді **Агапова О.В.** ознайомила усіх присутніх із структурою дисертації, обґрунтувала актуальність обраної теми дослідження, сформулювала мету і завдання дослідження, охарактеризувала основні положення виконаної роботи, які відображають наукову новизну дослідження і виносяться на захист, висвітлила теоретичне та практичне значення одержаних результатів. Доповідачкою докладно охарактеризовані ті зміни та доповнення, що були внесені до дисертації після попереднього обговорення окремих її розділів на засіданнях кафедри. На закінчення виступу **Агапова О.В.** відповіла на запитання присутніх щодо змісту роботи.

ВИСТУПИЛИ: **Курінний Є.В., д.ю.н., професор:** Охарактеризуйте, будь ласка, систему суб'єктів у сфері юстиції України.

Агапова О.В., здобувачка: Дякую за запитання. У сфері юстиції України доцільно поділяти всіх суб'єктів публічної адміністрації на суб'єктів загальної та спеціальної компетенції. Так, обґрунтовано існування інституційної системи суб'єктів публічного адміністрування загальної компетенції у сфері юстиції та запропоновано їх класифікацію на 3 групи: 1) загальнополітичні суб'єкти, що відповідають за формування та реалізацію державної політики у сфері юстиції України; 2) інші центральні органи виконавчої влади, що впливають на функціонування сфери юстиції України; 3) місцеві органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування, що мають окремі повноваження у сфері юстиції України. У межах дослідження суб'єктів першої групи зосереджено увагу на тих, що належать до групи загальнополітичних, визначено увагу на повноваженнях Верховної Ради України, Президента України, Кабінету Міністрів України та міністерств, що загалом впливають на сферу юстиції України. До інших центральних органів виконавчої влади, що безпосередньо впливають на сферу юстиції України, віднесено Державну архівну службу України, Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів, Національне агентство з питань запобігання корупції та ін. Поряд із тим, публічне адміністрування у сфері юстиції України здійснюється розгалуженою системою суб'єктів, які, здійснюючи широкий діапазон вузькоспеціалізованих напрямів діяльності, виступають учасниками різних адміністративно-правових відносин, що й дозволяє вести мову про них як про суб'єктів публічної адміністрації зі спеціальною компетенцією. Зауважено, що Міністерство юстиції України здійснює свій владно-організуючий

вплив через відповідних суб'єктів: 1) у сфері експертного забезпечення правосуддя; 2) у сфері організації примусового виконання рішень судів та інших органів (посадових осіб); 3) у сфері виконання кримінальних покарань та пробації; 4) у сфері нотаріату; 5) у сфері безоплатної правничої допомоги; 6) у сфері діяльності арбітражних керуючих та з питань банкрутства; 7) у сфері архівної справи і діловодства. Доведено, що саме вузькоспеціалізований характер діяльності відповідних суб'єктів дозволяє врахувати особливість усіх складників сфери юстиції та забезпечити її ефективне функціонування загалом.

Коломоєць Т.О., д.ю.н., професор: Детермінують, будь-ласка, поняття «сфера юстиції».

Агапова О.В., здобувачка: Дякую за запитання. В межах дисертації досліджено саме позасудовий складник юстиції, тобто той який не пов'язаний із здійсненням правосуддя. Розроблено авторське бачення на поняття сфера юстиції (позасудова/адміністративна), що формується під час адміністративно-правового регулювання публічного адміністрування з приводу виникнення, зміни та припинення суспільних відносин у сфері експертного забезпечення правосуддя, нотаріату, організації примусового виконання рішень, виконання кримінальних покарань, пробації, безоплатної правничої допомоги, діяльності арбітражних керуючих, архівної справи і діловодства, а також інших галузях, що за своїм змістом указують на «несудовий» («виконавчий») аспект діяльності суб'єктів публічної адміністрації.

Кушнір С.М., д.ю.н., професор: Здійсніть, будь ласка, класифікацію функцій публічного адміністрування у сфері юстиції.

Агапова О.В., здобувачка: Дякую за запитання. На нашу думку, функції у сфері юстиції можна розглядати як своєрідну 3D (тривимірну) модель, що реалізується у таких площинах: 1) площині загального впливу на сферу юстиції (функції: прогнозування, планування, організації, регулювання, контролю, та ін.); 2) площині реалізації основних напрямів діяльності суб'єктами спеціальної компетенції у сфері юстиції (спеціальні функції); 3) площині, що виникає під час реалізації функцій за конкретних обставин (адміністративно-правові режими, євроінтеграційні процеси (функція скринінгу законодавства), реагування на суспільний запит (започаткування реєстру збитків) у сфері юстиції (додаткові функції))

Пирожкова Ю.В., д.ю.н., доцент: Які саме принципи публічного адміністрування Вами виокремлено в межах дисертаційного дослідження?

Агапова О.В., здобувачка: Дякую за запитання. З цього приводу, доцільно вказати на існуванні нерозривного зв'язку між принципами (засадничими положеннями) та належною реалізацією суб'єктами публічної адміністрації мети та завдань як складників «базового блоку» інструментарію публічного адміністрування. Виокремлено загальні (верховенство права; забезпечення дотримання прав і свобод людини і громадянина; законність; транспарентність; справедливість; ефективність, доброчесність та ін.) та спеціальні (доступність безоплатної правничої допомоги, розумність строків виконавчого провадження; об'єктивність і повнота експертного дослідження та ін.) принципи публічного адміністрування у сфері юстиції, обґрунтовано їх засадничу роль у «загальному

блоці інструментарію» публічного адміністрування у сфері юстиції, а також виділено специфіку їх нормативної фіксації та реалізації у процесі правозастосування у зазначеній сфері відносин.

Алімов К.О., к.ю.н.: Наведіть, будь-ласка, приклади адміністративних договорів, що застосовуються в сфері юстиції.

Агапова О.В., здобувачка: Дякую за Ваше питання. В якості прикладу можу навести адміністративний договір (меморандум), укладений між Мін'юстом, Офісом Ради Європи в Україні та Координаційним центром із надання правової допомоги, щодо консолідації зусиль із метою визначення спільного бачення розвитку політик і практики щодо забезпечення інтересів неповнолітніх, які підозрюються, обвинувачуються у вчиненні кримінального правопорушення, стали потерпілими або свідками злочинів. У межах реалізації Меморандуму передбачається: проведення спільних заходів, навчань із питань відновного правосуддя, медіації; спільна взаємодія під час формування політик, регламентуючих актів; надання міжнародної технічної допомоги. Або, наприклад, Державне підприємство «Національні інформаційні системи» Мінюсту також наділено компетенцією на укладання договорів із адвокатами, нотаріусами, державними нотаріальними архівами, приватними та державними виконавцями, арбітражними керуючими та іншими суб'єктами необхідними для провадження їхньої діяльності правами доступу до реєстрів, спеціальних бланків документів, форм актів, а також установлює чіткі механізми користування і звітування.

Кузенко Л.В, к.ю.н., доцент: Охарактеризуйте, будь ласка, цінність латвійської, польської та грузинської моделі публічного адміністрування у сфері юстиції.

Агапова О.О., здобувачка: Дякую за запитання. До Досвід організаційно-правових засад діяльності аналогічних суб'єктів публічної адміністрації у сфері юстиції іноземних країн дав змогу сформуванню уявлення про систему суб'єктів, правові засади їхньої діяльності, практику діяльності та визначити нововведення в організації роботи суб'єктів публічної адміністрації сфери юстиції іноземних країн. Як приклад зроблено детальне вивчення адміністративно-правового регулювання та досвіду організації роботи у сфері юстиції таких країн, як Латвія, Польща та Грузія. Акцентовано увагу на роботі з оптимізації структурних підрозділів Міністерства юстиції Латвії з метою усунення дублювання функцій (ліквідація Адміністрації з надання правової допомоги). Підкреслено відмінності, притаманні сфері юстиції Республіки Польща, а саме об'єднання функцій міністра юстиції та генерального прокурора, та висловлено точку зору, що об'єднання таких повноважень може порушувати принцип незалежності органів прокуратури, проте ця обставина не впливає на функціонування польської сфери юстиції та демонструє свою ефективність. Аналіз досвіду функціонування сфери юстиції Грузії дав змогу визначити особливості організації роботи Міністерства юстиції Грузії, що охоплює також питання громадянства, міграції, дозволів на проживання, видворення тощо, а також приділити увагу успішним проектам у сфері цифровізації публічного адміністрування у сфері юстиції.

Рецензенти:

- 1) д.ю.н., професор, професор кафедри конституційного та адміністративного права Запорізького національного університету Є.В. Курінний;
- 2) д.ю.н., доцент, професор кафедри конституційного та адміністративного права Запорізького національного університету А.А. Шарая;
- 3) д.ю.н., доцент, професор кафедри цивільного права Запорізького національного університету І.В. Болокан.

ОБГОВОРЕННЯ:

Професор кафедри конституційного та адміністративного права, декан юридичного факультету Запорізького національного університету, д.ю.н., професор Т.О. Коломоєць у своєму виступі зазначила, що робота виконана на високому теоретичному рівні, з використанням достатньої кількості нормативно-правових актів та літературних джерел. Логічною є структура роботи. Позитивним є комплексний характер дослідження розглянутих проблем та корисність підготовлених рекомендацій, які можуть бути використані для удосконалення поточного законодавства України. Виконана робота характеризується актуальністю та науковою новизною.

Д.ю.н., доцент, професор кафедри конституційного та адміністративного права Запорізького національного університету А.А. Шарая зазначила, що в цілому дисертація О.В. Агапової відповідає всім вимогам, які ставляться до дисертацій, і може бути рекомендована спеціалізованій вченій раді до розгляду по спеціальності 12.00.07 – «адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право».

Підсумовуючи свій виступ, д.ю.н., професор, професор кафедри конституційного та адміністративного права Запорізького національного університету Є.В. Курінний зазначив, що дисертаційне дослідження О.В. Агапової за своїм змістом підготовлене на відповідному теоретичному рівні, являє собою певний внесок у науку адміністративного права, може бути рекомендоване для захисту на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук за зазначеною спеціальністю.

Д.ю.н., професор, професор кафедри конституційного та адміністративного права Запорізького національного університету С.М. Кушнір підвів підсумки обговорення, відмітив, що дисертація здобувачки пов'язана з досить актуальною проблемою. Він відзначив, що виконана О.В. Агаповою робота повністю відповідає основним вимогам, які ставляться до дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук і може бути рекомендована спеціалізованій вченій раді до розгляду по спеціальності 12.00.07 – «адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право».

УХВАЛИЛИ:

Узагальнюючи результати обговорення дисертації та повноти публікації основних результатів дисертації Агапової О.В. прийняти:

ВИСНОВОК

Щодо дисертації Агапової Олени Валеріївни на тему «Адміністративно-правове регулювання публічного адміністрування у сфері юстиції України в умовах європейської інтеграції», яка представлена на здобуття наукового ступеня

доктора юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – «адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право».

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Стратегічний курс європейської та євроатлантичної інтеграції України, а також європейська ідентичність Українського народу є конституційними засадами, проголошеними для забезпечення європейського майбутнього України. Шлях до європейської ідентичності сприяє сприйняттю цінностей та розбудові на цьому фундаменті національної правової системи та моделі публічного адміністрування європейського зразка. Динамічний характер євроінтеграційних процесів, воєнно-політична ситуація у країні, продовження реформи публічного адміністрування є факторами, що впливають на трансформацію публічного адміністрування загалом та його правових засад зокрема, в т.ч. й адміністративно-правових, які у правовому фундаменті посідають своє чільне місце з огляду на унікальність їх ресурсу.

Центральною категорією у формуванні та реалізації державної політики щодо захисту прав людини, забезпечення верховенства права, законності, надання адміністративних послуг, захисту від корупції, із «наскрізною» імплементацією європейських правових стандартів у національний правовий простір, є сфера юстиції України, ресурс якої є багатограним й умовно охоплює не тільки судову (традиційний доктринальний погляд), але і позасудову складові частини, роль якої в умовах євроінтеграційних прагнень України невинно зростає, актуалізуючи як підвищену увагу з боку законодавця, так і наукової спільноти, експертного середовища, пересічених громадян. Важко недооцінювати роль та значення сфери юстиції (і особливо позасудової/адміністративної її складової частини) у протидії сучасним викликам та забезпеченні стійкості системи публічного адміністрування, докорінного перегляду векторів формування його національного правового підґрунтя, у контексті пошуку релевантних шляхів подальшого розвитку держави, пріоритезації євроінтеграційних державотворчих та правотворчих процесів. Новаційність розуміння змісту, організаційного та функціонального вимірів юстиції із її умовним поділом на судовий та позасудовий/адміністративний складники у світлі трансформаційних процесів у сфері публічного адміністрування в аспекті реалізації євроінтеграційних прагнень держави загалом, а також із переглядом змісту та призначення адміністративного права, норми якого формують його «фундамент», актуалізують доцільність комплексного тематичного доктринального дослідження, із розробкою сучасного концептуального вирішення проблеми ефективності адміністративно-правового регулювання публічного адміністрування у сфері юстиції в Україні. Останнє орієнтується на детермінацію розуміння сфери юстиції та публічного адміністрування її із з'ясуванням особливостей адміністративно-правового регулювання останнього, в т.ч. й в аспекті порівняльно-правового аналізу національного та наднаціонального (європейського та міжнародного) його досвіду, виокремлення проблемних аспектів правозастосування та визначення шляхів їх вирішення у розрізі реалізації європейської інтеграції України до «Європейського простору свободи, безпеки та юстиції», адаптації національного законодавства у сфері позасудової/адміністративної юстиції до актів права Європейського Союзу (acquis

ЄС), а також розбудові стійкості адміністративно-правового регулювання публічного адміністрування у сфері юстиції до викликів сучасності.

Реалізація невідкладних заходів з адаптації законодавства України до актів права Європейського Союзу (*acquis* ЄС) й прийняття нових нормативно-правових актів, які визначають засади відповідного галузевого регулювання публічного адміністрування у сфері юстиції, сприяють прискоренню та завершенню процесів реформування всієї сфери юстиції України із позиціонуванням Міністерства юстиції України як своєрідного «центру прийняття рішень» для забезпечення стабільної та злагодженої роботи у сфері експертного забезпечення правосуддя, примусового виконання рішень судів та інших органів (посадових осіб), виконання кримінальних покарань та пробації, нотаріату, безоплатної правничої допомоги, діяльності арбітражних керуючих, функціонування архівної справи і діловодства тощо. Не забуваючи при цьому, що саме системність в організаційному та функціональному вимірі публічного адміністрування у сфері юстиції, із акцентом уваги на його адміністративно-правові засади, дозволяє не тільки сформувати новаційне уявлення про унікальність його ресурсу, але й виявити проблемні питання ефективного його існування, сформулювати релевантні до викликів євроінтеграційних прагнень держави пропозиції щодо його нормативного, правозастосовчого аспектів.

Аналіз наявних наукових досліджень, присвячених проблемам публічного адміністрування, його адміністративно-правовим засадам як загалом, так і у сфері юстиції зокрема виявив відсутність єдиного розуміння сутності, призначення та особливостей як публічного адміністрування у сфері юстиції в Україні, так і його адміністративно-правових засад, а тим паче з акцентом уваги на їх релевантність векторам європейської інтеграції. Наукові праці з відповідної тематики присвячені або окремим аспектам публічного адміністрування у сфері юстиції загалом, або окремим проблемним питанням галузевого регулювання відповідних суспільних відносин, або ж проблематиці європеїзації публічного адміністрування та адміністративного права, без спеціалізації досліджень стосовно саме позасудової/адміністративної юстиції.

Так, науково-теоретичне підґрунтя дисертаційної роботи формують наукові праці вчених – представників науки адміністративного права, зокрема: В. Авер'янова, О. Бандурки, В. Бевзенка, А. Берлacha, Ю. Битяка, Л. Білої-Тіунової, М. Віхляєва, В. Гаращука, Г. Гончаренко, П. Діхтієвського, О. Дрозда, Н. Железняк, Т. Кагановської, Т. Коломоєць, В. Колпакова, А. Комзюка, О. Кузьменко, Я. Лазура, Ю. Легези, Д. Лученка, Р. Мельника, О. Музичука, В. Настюка, О. Олійника, О. Предмestнікова, О. Проневича, А. Свінцицького, С. Стеценка, А. Школика та ін. Фундаментальні праці представників теорії права, а саме С. Бобровник, Н. Пархоменко, О. Петришина, С. Погребняка, П. Рабіновича та ін., стали теоретичним базисом дисертації. Також враховані результати наукових досліджень, безпосередньо присвячених проблематиці правового статусу різних суб'єктів публічної адміністрації й особливостям його реалізації, в т.ч. й в окремих складниках сфери позасудової/адміністративної юстиції, а саме роботи А. Авторгова, О. Верби, А. Гайченко, В. Мороз та ін. стосовно сфери примусового виконання рішень судів та інших органів (посадових осіб); В. Галунька, Н. Нестор,

О. Олійник, Е. Сімакової-Єфремян, Н. Ткаченко, В. Шевчука, В. Шепітька, М. Шепітька та ін. – сфери експертного забезпечення правосуддя, розвитку судової експертизи; І. Богатирьова, В. Василевич, К. Муравйова, С. Романцової та ін. – сфери примусового виконання кримінальних покарань та пробації; К. Білько, Н. Карнарук, О. Марченка, К. Федорової, К. Чижмарь – нотаріату; С. Бреуса, Т. Вільчика, О. Литвина, Д. Скакун та ін. – безоплатної правничої допомоги; С. Кравцова, В. Миколайця, А. Палкіна, Р. Ханік-Посполітак та ін. – діяльності арбітражних керуючих та сфери банкрутства; Л. Кисельової, Л. Попової, Ю. Сороки та ін. – архівної справи та діловодства. Також були враховані результати досліджень представників інших галузевих правових наук, а саме роботи: Т. Будко, Х. Кобацької, Н. Кузнецової, В. Оболенцева, О. Резнікової, В. Речицького, В. Смородинського, В. Тація, Н. Філіпенко, Д. Ягунова та ін. У разі формулювання авторських висновків, рекомендацій та пропозицій також враховані наукові роботи, безпосередньо присвячені різним аспектам євроінтеграційних процесів, питанням адаптації законодавства України до актів права Європейського Союзу (*acquis* ЄС) та забезпечення реалізації європейського вектора розвитку держави, а саме роботи К. Бережної, Е. Казміришина, Є. Пономаренко, О. Радишевської, І. Яков'юка та ін. Поряд із цим у дослідженні також були використані наукові праці іноземних учених: G. Abuseridze, A. Duit, R. Goodwin, J. Grasis, M. Natorski, K. Palkova, V. Tumalavičius та ін.

Не заперечуючи наукову цінність наявних тематичних досліджень, все ж таки робіт, безпосередньо присвячених комплексному аналізу сучасного адміністративно-правового регулювання публічного адміністрування у сфері юстиції, із акцентом уваги на унікальність ресурсу відповідного складника юстиції загалом, зумовлені цим властивості публічного адміністрування та формування засад галузевого правового регулювання, із пріоритезацією євроінтеграційних векторів державотворчих та правотворчих процесів загалом, на жаль, немає, що й зумовлює актуальність цієї роботи.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дослідження здійснено в межах визначених Пріоритетних напрямів фундаментальних та прикладних наукових досліджень у галузі права, визначених Стратегією розвитку Національної академії правових наук України на 2021–2025 рр., затвердженою постановою загальних зборів Національної академії правових наук України від 26.03.2021 р. № 12-21, зокрема корелюється із такими напрямками: 1.1.2. Права людини, демократія та верховенство права як основоположні цінності сучасного світу (світоглядно-методологічні аспекти); 1.2.1. Удосконалення інституційного механізму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу; 1.2.2. Європейська інтеграція як чинник еволюції правової системи України; 1.2.3. Проблеми збереження національної правової ідентичності в умовах процесу глобалізації та регіональної інтеграції; 1.3.16. Правове забезпечення розмежування повноважень органів державної влади.

Разом із тим дисертація відповідає державним стратегічним та програмним документам, зокрема: Закону України від 18.03.2004 р. № 1629-IV «Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства ЄС»; Указу Президента України від 30.09.2019 р. № 722/2019 «Про Цілі сталого

розвитку України на період до 2030 р.»; Указу Президента України від 24.03.2021 р. № 119/2021 «Про Національну стратегію у сфері прав людини»; Концепту посилення стійкості демократії в Україні, а також узгоджується з Планом роботи Міністерства юстиції України на 2024 р.; Планом дій Ради Європи для України на 2023–2026 рр. «Стійкість, відновлення та відбудова» від 14.12.2022 р. СМ(2022)187; Проектом плану дій між Україною та ЄС у сфері юстиції та внутрішніх справ: практичний результат до 2025 р.

Мета та задачі дослідження. *Мета* дисертації полягає у тому, щоб на основі аналізу та систематизації наявних наукових підходів, законодавства України та практики його застосування, міжнародного досвіду, а також європейських зобов'язань України в адміністративно-правовій сфері визначити сутність сучасного розуміння юстиції із її поділом на судову та позасудову/адміністративну, сформулювати концепцію адміністративно-правового регулювання публічного адміністрування у сфері юстиції (зокрема, її позасудової/адміністративної складової частини) в умовах європейської інтеграції як новітнього наукового базису для сучасної вітчизняної нормотворчості та правозастосування.

Відповідно до мети дослідження у ході дисертаційної роботи планується вирішити такі *задачі*:

- з'ясувати правову природу, зміст та сутність «юстиції», проаналізувати поняття «юстиція», синтезувати нові наукові підходи до визначення «сфери юстиції» із її поділом на «сферу судової юстиції» та «сферу позасудової/адміністративної юстиції», обґрунтувати доцільність визначення саме цього її розуміння як «базового» для проведення дисертаційного дослідження, охарактеризувати її складові елементи та сформулювати авторські дефініції цих та інших суміжних понять;
- проаналізувати стан доктринального дослідження проблематики адміністративно-правового регулювання публічного адміністрування у сфері юстиції з урахуванням напрацювань вітчизняної адміністративно-правової науки, визначити специфіку етапів генези, охарактеризувати їх та увести до наукового обігу адміністративного права поняття «сфера юстиції»;
- охарактеризувати сучасний стан адміністративно-правового регулювання публічного адміністрування у сфері юстиції в Україні, визначити тенденції та запропонувати відповідні зміни і доповнення до законодавства;
- розкрити зміст механізму публічного адміністрування у сфері юстиції та продемонструвати, яким чином ресурс кожного з елементів механізму реалізується у практичній площині з урахуванням доктринальних підходів науки адміністративного права;
- надати характеристики суб'єктам загальної компетенції з огляду на особливості їх адміністративно-правового регулювання та встановити унікальну інституційну систему суб'єктів загальної компетенції публічного адміністрування у сфері юстиції України;
- охарактеризувати особливості функціонування Міністерства юстиції України як центрального органу виконавчої влади у сфері публічного адміністрування юстицією в Україні, визначити його внутрішню структуру, а

також діяльність підпорядкованих йому суб'єктів на регіональному рівні з огляду на напрями реалізації євроінтеграційної політики;

- визначити актуальну архітектуру суб'єктів спеціальної компетенції адміністративно-правового регулювання публічного адміністрування у сфері юстиції України за сферами впливу Міністерства юстиції України та виявити особливості адміністративно-правового регулювання, зважаючи на стратегічні пріоритети умов європейської інтеграції;

- здійснити системний аналіз із поглибленим зосередженням базових ознак та системних зв'язків між суб'єктами загальної та спеціальної компетенції публічного адміністрування у сфері юстиції України;

- розкрити «загальний блок» елементів механізму публічного адміністрування у сфері юстиції в Україні через детермінацію функцій (загальних, спеціальних та допоміжних), ідентифікацію мети та аутентифікації завдань через реалізацію встановленого мандату та принципів як найважливіших демократичних засад;

- обґрунтувати роль і значення «інструментального блоку» елементів механізму публічного адміністрування у сфері юстиції із визначенням його основних складників, а саме: нормативно-правових актів, адміністративних актів, адміністративних договорів та актів-дії, що безпосередньо впливають на ефективність євроінтеграційних процесів;

- окреслити стратегічні вектори європейської інтеграції у сфері юстиції та розкрити процеси реформування суб'єктів публічної адміністрації спеціальної компетенції з урахуванням підходів, стандартів та вимог законодавства ЄС;

- узагальнити європейський досвід публічного адміністрування у сфері юстиції у країнах ЄС та країнах-кандидатах на вступ до ЄС, визначити шляхи запозичення та адаптації позитивних аспектів у практичну діяльність суб'єктів публічної адміністрації спеціальної компетенції;

- розкрити питання міжнародного співробітництва, охарактеризувати процес взаємодії національних суб'єктів з іноземними установами та надати рекомендації щодо інтеграції суб'єктів публічної адміністрації до міжнародних та європейських інституцій у сфері позасудової/адміністративної юстиції;

- проаналізувати стан процесу адаптації законодавства України у сфері юстиції до актів права Європейського Союзу (acquis ЄС) та обґрунтувати його важливість для побудови системи публічного адміністрування європейського зразка;

- висвітлити правові засади та сучасні тенденції розбудови стійкості суб'єктів публічної адміністрації у сфері позасудової/адміністративної юстиції України до викликів сучасності.

Об'єктом дослідження виступають суспільні відносини, що виникають у сфері правового, в т.ч. і галузевого, регулювання публічного адміністрування у сфері юстиції в Україні.

Предметом дослідження є адміністративно-правове регулювання публічного адміністрування у сфері юстиції в Україні в умовах європейської інтеграції.

Методи дослідження. Для здійснення дисертаційного дослідження використано методологічний базис, який сформований завдяки поєднанню загальнонаукових і спеціально-наукових методів пізнання. На всіх етапах дослідження застосовано структурно-логічний та порівняльно-правовий методи, за допомогою яких проаналізовано зміни, що відбулися у доктринальному розумінні юстиції, унормуванні засад, у т.ч. й адміністративно-правових, публічного адміністрування нею. Автором виокремлено закономірності і концептуальні відмінності адміністративно-правового регулювання публічного адміністрування у сфері юстиції у європейських країнах/країнах-кандидатах на вступ до ЄС, висвітлюючи та аналізуючи ефективні практики та потенційні напрями для вдосконалення діяльності суб'єктів публічної адміністрації у сфері юстиції України, адміністративно-правового регулювання їхньої діяльності (підрозділи 2.1–2.4, 3.1–3.3, 4.3, 4.5). За допомогою методів формальної логіки (аналізу і синтезу, індукції та дедукції, узагальнення, абстрагування та ін.) виявлено елементи сутнісного наповнення предмета дослідження (підрозділи 1.1, 1.2, 1.3). Автор використовує як індуктивне, так і дедуктивне міркування для формулювання своїх аргументів. За допомогою застосування аналітичного методу проведено теоретичне узагальнення розуміння юстиції, її складників, елементів механізму публічного адміністрування, елементів механізму адміністративно-правового регулювання на основі доктринальних підходів, сформульованих вітчизняними та зарубіжними вченими-правниками. Вибір аналітичного методу є очевидним у процесі синтезу різних наукових позицій та емпіричних доказів для формулювання всебічного розуміння предмета дослідження. Діалектичний метод дав змогу дослідити внутрішню сутність речей у процесі їх розвитку, а також внутрішні та зовнішні суперечності, зокрема, за допомогою цього методу проаналізовано функції, «загальний» та «інструментальний» блоки елементів механізму публічного адміністрування, сформовано систему суб'єктів публічного адміністрування у сфері юстиції, виокремлено складові елементи поняття «позасудова/адміністративна юстиція» (підрозділи 1.4, 2.1–2.4, 3.1.1, 3.2.1, 3.2.2). Герменевтичний і формально-догматичний методи застосовувалися для інтерпретації доктринальних положень та текстів актів законодавства у сфері правового регулювання публічного адміністрування у сфері юстиції (підрозділи 1.1, 1.2, 1.3, 3.2.1, 3.2.2; 4.4). Завдяки використанню історико-правового методу було досліджено генезу та роль Міністерства юстиції України у процесах європейської інтеграції та адаптації законодавства України до актів права Європейського Союзу (*acquis* ЄС) із акцентом уваги на сферу юстиції (підрозділи 4.1, 4.4). Системний метод дозволив здійснити повне та об'єктивне дослідження відповідного предмета, дослідити зміст мети, завдань та принципів публічного адміністрування у сфері юстиції в аспекті їх адміністративно-правового регулювання (підрозділ 3.1.2). Метод тлумачення правових норм використовується у всьому його видовому розмаїтті, а саме: граматичне, історичне, телеологічне та системне тлумачення, із акцентом уваги на з'ясуванні та осмисленні змісту адміністративно-правових норм, що визначають засади публічного адміністрування у сфері позасудової/адміністративної юстиції (підрозділи 1.1–1.4, 3.2.1, 3.2.2).

Нормативною основою дослідження є Конституція України, міжнародні договори, нормативно-правові акти Європейського Союзу і закони України, акти Президента України і Кабінету Міністрів України, акти Міністерства юстиції України та інших органів влади з питань адміністративно-правового регулювання публічного адміністрування у сфері юстиції та акти з інших питань, які відповідають тематиці цього дослідження.

Емпіричну базу роботи формують статистичні показники, інформаційні дані щодо практичної діяльності Міністерства юстиції України та суб'єктів спеціальної компетенції публічного адміністрування у сфері юстиції, правова публіцистика тощо.

Наукова новизна одержаних результатів. Дисертація є одним із перших в Україні комплексним дослідженням, підготовленим із використанням сучасних методів пізнання, урахуванням новітніх досягнень науки адміністративного права, яке містить оновлений концептуальний погляд на адміністративно-правове регулювання публічного адміністрування у сфері юстиції України в умовах європейської інтеграції. В межах проведеної наукової роботи сформульовані нові наукові положення та висновки, зокрема:

уперше:

- запропоновано розгляд юстиції як комплексної правової категорії, із умовним виокремленням двох її складників – «судової» та «позасудової/адміністративної» юстиції, завдяки поєднанню яких і формується її унікальність, зумовлюється місце і роль як об'єкта правового, і зокрема адміністративно-правового регулювання; при цьому поняттям «позасудова/адміністративна юстиція» пропонується охоплювати суспільні відносини у сфері експертного забезпечення правосуддя, нотаріату, організації примусового виконання рішень, виконання кримінальних покарань, пробації, надання безоплатної правничої допомоги, діяльності арбітражних керуючих, архівної справи і діловодства, тобто той складник юстиції, що безпосередньо не пов'язаний із правосуддям, й визначення саме цього її розуміння як «базового» для проведення дисертаційного дослідження;

- запропоновано системний погляд на суб'єктів публічного адміністрування у сфері юстиції в Україні із виокремленням їх підсистем (суб'єктів загальної, спеціальної компетенції, «базового» суб'єкта), аналізом їх внутрішніх та зовнішніх зав'язків та цільового призначення в умовах реалізації євроінтеграційних прагнень держави, що дозволило не тільки визначити консолідуючий характер діяльності «базового» суб'єкта – Міністерства юстиції України щодо юстиції загалом, але й цільовий характер щодо окремих складників останньої суб'єктів спеціальної компетенції (із різним ступенем спеціалізації) та фундаментальну роль у визначенні правових засад функціонування сфери юстиції загалом суб'єктів загальної компетенції;

- визначено євроінтеграційний вектор як узагальнений стратегічний для формування концепції адміністративно-правового регулювання публічного адміністрування у сфері юстиції в Україні із оновленим поглядом на механізм такого адміністрування, всі його елементи та адміністративно-правові засади існування у контексті врахування оновленого доктринального розуміння ролі і

значення адміністративного права у системі національного права, імплементації європейських правових стандартів у національну правотворчу та правозастосовчу діяльність, інтеграції вітчизняного аналогу у «європейський простір юстиції»;

- сформульовано авторські пропозиції щодо вдосконалення адміністративно-правового регулювання публічного адміністрування у сфері юстиції у вигляді проєктів документів програмного та стратегічного характеру за напрямом європейської інтеграції, а саме: «Дорожня карта інтеграції та взаємодії суб'єктів у сфері юстиції із Європейським простором свободи, безпеки та юстиції»; «Концепція розбудови стійкості у сфері юстиції в Україні», План пріоритетних дій створення та розвитку Українського простору судово-експертної діяльності до 2027 р., із виокремленням положень, безпосередньо присвячених окремим складникам юстиції;

- обґрунтовано доцільність класифікаційного поділу суб'єктів, відповідальних за адаптаційні процеси у сфері юстиції в Україні, на такі групи: 1) суб'єкти, відповідальні за загальну координацію та реалізацію механізму адаптації; 2) суб'єкти, що здійснюють скринінг законодавства у сфері юстиції, що сприятиме конкретизації сфери їхньої діяльності за відповідним напрямом, посиленню спеціалізації їхньої діяльності, а також оперативності вирішення завдань, контролю;

- доведено необхідність розбудови «архітектури стійкості» у сфері в Україні за допомогою впровадження «спеціальних інструментів» та унормування засад використання їх ресурсу (цільової фінансової та грантової (проєктної) підтримки; зовнішнього незалежного постійного та перманентного експертного супроводу діяльності суб'єктів публічного адміністрування спеціальної компетенції з боку експертних установ країн ЄС; цифровізації процедур адміністрування, фахова підготовка (за стандартами країн ЄС) кадрового ресурсу для сфери юстиції, процедури міжнародної акредитації суб'єктів професійної діяльності у сфері юстиції тощо);

удосконалено:

- науковий підхід до визначення «загального» (функції, мета, завдання, принципи) та «інструментального» (нормативно-правові, адміністративні акти, адміністративні договори, акти-планування та акти-дії) блоків елементів механізму публічного адміністрування із виокремленням специфіки прояву їх ресурсу у сфері юстиції в умовах реалізації євроінтеграційних векторів розвитку держави, що у сукупності й зумовлює унікальність та дозволяє відмежувати сферу юстиції від інших сфер діяльності держави в умовах новітніх викликів часу;

- наукові положення стосовно класифікаційного поділу функцій публічного адміністрування у сфері юстиції і запропоновано авторський варіант їх моделі (3D), що реалізується у трьох вимірах: 1) функції загального впливу на сферу юстиції (функції: прогнозування, планування, організації, регулювання, контролю та ін.); 2) функції реалізації основних напрямів діяльності суб'єктів спеціальної компетенції у сфері юстиції (спеціальні функції); 3) функції надзвичайних (неординарних) обставин (функції під час адміністративно-правових режимів, євроінтеграційних процесів, реагування на суспільний запит у сфері юстиції (додаткові функції);

- наукові положення щодо розуміння функціональної спроможності суб'єктів публічного адміністрування у сфері юстиції з обґрунтуванням доцільності її підвищення в умовах євроінтеграційних процесів за рахунок активізації системних зв'язків, із застосуванням дворівневого підходу взаємодії Міністерства юстиції України та суб'єктів публічної адміністрації спеціальної компетенції у зазначеній сфері відносин із іншими суб'єктами публічної влади й фіксацією моделей таких взаємин в актах адміністративного законодавства;

- доктринальні положення стосовно інструментарію публічного адміністрування та правових засад його використання, із формулюванням авторських пропозицій щодо оптимізації структури публічного управління у сфері юстиції для впровадження нових правових стандартів використання управлінських методів, технологічних рішень та вдосконалення роботи структурних підрозділів суб'єктів публічної влади у відповідності до норм та стандартів ЄС у напрямі здійснення регулярних заходів з підвищення професійної кваліфікації персоналу публічних службовців, впровадження «фільтру» їх «багатомовної спроможності» до професійної діяльності в умовах інтеграції до європейського простору юстиції, спрощення процедури доступу до адміністративних процедур у сфері юстиції, активізації міжнародної співпраці у зазначеній сфері відносин тощо;

- наукові положення стосовно розуміння міжнародного співробітництва суб'єктів публічної адміністрації у сфері юстиції загалом та виокремлення унікальності такого співробітництва у сфері юстиції в умовах інтеграції її до Європейського простору свободи, безпеки та юстиції, а також просторів співробітництва за галузевою ознакою, як-то Європейська мережа судово-експертних установ (European Network of Forensic Science Institutes), Європейська нотаріальна мережа (European Notarial Network), Європейська конфедерація пробації (The Confederation Of European Probation (CEP)), Європейська організація пенітенціарних та виправних служб (The European Organisation of Prison and Correctional Services (EuroPris)), Міжнародний Союз судових виконавців (International Union of Judicial Officers), із одночасним формулюванням рекомендацій щодо унормування засад такого співробітництва тощо;

- наукові положення щодо виокремлення етапів адаптації національного законодавства та інституційного механізму у сфері юстиції загалом до актів права ЄС із формулюванням авторського підходу щодо їх назви та періодизації в аспекті прояву у сфері юстиції;

набули подальшого розвитку:

- наукові положення стосовно визнання засадничої ролі принципів та мети (візії) як елементів механізму публічного адміністрування із одночасним акцентом уваги на специфіку прояву комплексного їх ресурсу (у всьому їх видовому розмаїтті) у сфері юстиції в умовах євроінтеграційних процесів, у т.ч. і за рахунок доповнення переліку їх ознак новими, поява й унормування яких зумовлена потребами реагування на реальні виклики часу;

- наукові положення щодо розуміння правового статусу Міністерства юстиції України, його елементів та специфіки прояву їх в умовах набуття «консолідуючої» ролі Міністерством у сфері юстиції в умовах євроінтеграційних

процесів із авторським варіантом класифікаційного поділу елементів відповідного статусу за різними критеріями;

- пропозиції щодо вдосконалення положень чинного законодавства щодо адміністративно-правових засад регулювання публічного адміністрування у сфері юстиції загалом за рахунок підвищення якості правотворчої діяльності із акцентом уваги на наявні «дефекти якості» законодавства у сфері юстиції і формулюванням можливих варіантів їх вирішення;

- положення порівняльно-правового аналізу засад адміністративно-правового регулювання публічного адміністрування у сфері юстиції загалом у країнах ЄС та країнах-кандидатах на вступ до ЄС, засад імплементації іноземного досвіду у національне законодавство з обґрунтуванням доцільності виваженого підходу до такого запозичення у сфері юстиції із тим, щоб забезпечити виконання зобов'язань України щодо інтеграції у європейський простір юстиції, водночас зі збереженням особливостей і запитів національної нормотворчості та правозастосування у зазначеній сфері відносин.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що викладені у дисертації положення, пропозиції та висновки становлять як науково-теоретичний, так і практичний інтерес і можуть бути використані:

- у *науково-дослідній сфері*: для подальших розробок теоретико-методологічних і практичних аспектів адміністративно-правового регулювання публічного адміністрування у сфері юстиції з метою заповнення прогалин та вироблення єдиного наукового підходу до тенденції розвитку сфери юстиції загалом в Україні в умовах європейської інтеграції (Довідка про наукову новизну, теоретичне та практичне значення дисертації та впровадження її результатів у науковій діяльності Ризького університету імені Страдіня (Латвійська Республіка) від 12.07.2024 р. 3-DPAD-8/286/2024); Акт про впровадження у науково-дослідну діяльність та освітній процес юридичного факультету Запорізького національного університету від 16.05.2024 р.);

- у *законопроектній і правотворчій діяльності*: під час розробки змін і доповнень до актів адміністративного законодавства України, пов'язаних із адаптацією законодавства України до актів права Європейського Союзу (acquis ЄС), виконанням міжнародних зобов'язань у сфері юстиції (Довідка про впровадження у практичну діяльність Міністерства юстиції України від 26.02.2024 р. № 30302/A-5807/6.2);

- у *правозастосовній діяльності*: для підвищення ефективності діяльності суб'єктів публічної адміністрації у сфері юстиції, впровадження європейських правових стандартів у національну практику для інтеграції до європейського простору юстиції (Довідка про впровадження результатів дисертаційного дослідження у наукову та судово-експертну діяльність Науково-дослідного центру незалежних судових експертиз Міністерства юстиції України від 12.06.2024 р. № вн/23/2024);

- в *освітньому процесі*: під час підготовки навчально-методичних матеріалів, посібників і підручників для викладання навчальних дисциплін адміністративно-правового блоку, зокрема: «Адміністративне право України», «Адміністративне право країн ЄС», «Правове регулювання публічного

адміністрування» (Акт про впровадження результатів дисертаційного дослідження в освітній процес Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого від 22.05.2024 р.; Акт про впровадження у науково-дослідну діяльність та освітній процес юридичного факультету Запорізького національного університету від 16.05.2024 р.).

Особистий внесок здобувача. Дисертація є кваліфікаційною науковою працею, наукова новизна, висновки та пропозиції сформульовано автором самостійно з використанням новітніх досягнень вітчизняної науки адміністративного права, робіт іноземних учених й обґрунтовано на підставі власних досліджень. Окремі наукові праці здобувачкою підготовлені у співавторстві. У межах підготовки наукових публікацій у співавторстві здобувачем зроблено особистий внесок, що полягає в отриманні таких наукових результатів:

- у науковій публікації “Strengthening the Justice Sector in Ukraine and European Assistance in Response to Russia’s Aggression” досліджено нормативно-правові передумови та заходи забезпечення суб’єктів публічної адміністрації спеціальної компетенції у сфері юстиції України європейською допомогою (розбудова інституційної стійкості судово-експертних установ, оновлення програмних документів у системі виконання кримінальних покарань та пробації, забезпечення правової та експертної підтримки суб’єктів надання безоплатної правничої допомоги в частині відшкодування шкоди, завданої особам, які постраждали від війни тощо);

- у науковій публікації “The Contribution of Forensic Examination to Ensuring the Right to a Fair Trial within ECtHR Case-law” проаналізовано практику застосування ст. 6 Європейської конвенції з прав людини у рішеннях Європейського суду з прав людини у контексті використання спеціальних знань (проведення судової експертизи);

- у науковій публікації “The Effect of Sanctions Against the Background of the Russian Occupation of Ukraine” встановлено, що військова агресія росії вплинула на розбудову архітектури суб’єктів, що запроваджують санкції. Досліджено національних та міжнародних акторів, що забезпечують реалізацію санкційної політики;

- у науковій публікації “OER as a Tool for Sustainable Development: The Ukrainian-Latvian Experience of Forensic Science Experts” реалізовано ідею щодо започаткування відкритих освітніх ресурсів (Open Educational Resources) під час підготовки судових експертів, проаналізовано досвід України та Латвійської Республіки, підготовлено порівняльні таблиці з аналізом українського та латвійського законодавства щодо процесу підготовки судових експертів;

- у науковій публікації “Migration From Georgia and Ukraine in the Context of Russian Aggression” визначено міграційну політику Міністерства юстиції Грузії, проаналізовано європейський шлях Грузії у сфері міграції для виконання критеріїв членства у Європейському Союзі, здійснено порівняння українського та грузинського кейсів та впливу воєнного вторгнення на публічне адміністрування;

- у науковій публікації “Legal Tech in Legal Education: Global Perspectives and Challenges from the Latvian-Ukrainian Experience. Society. Integration. Education” розроблено підхід до вдосконалення публічного адміністрування за допомогою

діджитал-інструментів, як-то юридичні технології (LegalTech). Сформовано рекомендації щодо необхідності оволодіння новим рівнем грамотності у цьому діджиталізованому світі та під час підготовки юристів;

– у науковій публікації “International Projects as a New Form of Collaboration in the Sphere of Expert Ensuring of Justice” акцентовано на нових формах взаємодії експертних установ у межах реалізації проєктної діяльності та встановлено, що участь у міжнародних наукових проєктах та конкурсах двостороннього наукового співробітництва забезпечують прискорення інтеграції експертних установ як впливових акторів у Європейський дослідницький простір (European Research Area) та Європейський простір Вищої освіти (European Higher Education Area).

Апробація результатів дисертації. Основні ідеї, узагальнення та висновки оприлюднені на всеукраїнських та міжнародних науково-практичних конференціях, конгресах, зокрема: «Публічне адміністрування в умовах змін та перетворень: проблеми організації та правового забезпечення» (м. Харків, 2019 р., 2020 р.); «III Харківський міжнародний юридичний форум “Актуальні проблеми адміністративно-правової науки” (до 95-річчя від дня народження Р.С. Павловського)» (м. Харків, 2019 р.); «Актуальні питання судової експертизи і криміналістики» (м. Харків, 2021 р.); «Євроінтеграційні вектори реформ у сфері публічного адміністрування» (м. Харків, 2023 р.); «Актуальні проблеми правової науки» (м. Запоріжжя, 2024 р.); «Гуманітарні стандарти правових систем у сучасному світі: виклики, рішення, тенденції» (м. Запоріжжя, 2024 р.). Також результати дослідження були використані під час виконання українсько-латвійських науково-дослідних проєктів (наукове керівництво проєктами як представник української сторони): «Відкритий освітній ресурс: судова експертиза» (Open Educational Resource: Forensic Science) (2021–2022 pp.), «Університет передового досвіду: процес трансформації та адаптації до викликів сучасності» (Best Practice University: Transformation and Adaptation Process in Challenging Environments) (2023–2024 pp.).

Публікації. Основні результати дослідження відображено у 38 наукових публікаціях, зокрема: у 30 статтях, з яких 19 опубліковано у наукових виданнях, включених до Переліку наукових фахових видань України (видання категорії «Б»), 1 – опублікована в науковому періодичному виданні України, яке на дату публікації було нефаховим, 10 – опубліковано у наукових періодичних виданнях інших держав, у тому числі 6 статей проіндексовано у наукометричних базах даних Web of Science Core Collection і Scopus, з яких 1 стаття проіндексована у виданні, включеному до другого квартилю (Q2), а також у 1 розділі колективної монографії, опублікованій у закордонному виданні, та 7 тезах міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференцій, конгресах.

Наукові праці, у яких опубліковані основні результати дисертації:

Статті в періодичних фахових наукових виданнях України:

1. Агапова О.В. Освітня діяльність науково-дослідних установ у сфері експертного забезпечення правосуддя: актуальні питання адміністративно-правового регулювання. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2019. Т. 85. № 2. С. 56–65. DOI: <https://doi.org/10.32631/v.2019.2.05>.

2. Агапова О.В. Суб'єкти публічного адміністрування у сфері експертного забезпечення правосуддя. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2019. № 3. С. 126–129. URL: http://www.lsej.org.ua/3_2019/35.pdf.
3. Агапова О.В. Класифікація напрямів діяльності у сфері експертного забезпечення. *Держава та регіони. Серія: Право*. 2020. № 3(69). С. 58–63. DOI: <https://doi.org/10.32840/1813-338X-2020.3.10>.
4. Агапова О.В. Щодо необхідності розробки концепції розвитку сфери експертного забезпечення правосуддя в Україні. *Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна. Серія «Право»*. 2020. Вип. 29. С. 162–168. DOI: <https://doi.org/10.26565/2075-1834-2020-29-21>.
5. Агапова О.В. Мін'юст – головний суб'єкт реалізації публічного адміністрування у сфері експертного забезпечення правосуддя. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2021. Т. 94. № 3. С. 87–98. DOI: <https://doi.org/10.32631/v.2021.3.08>.
6. Агапова О.В. Адміністративно-правовий підхід до визначення правової природи сфери юстиції. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського. Серія: Юридичні науки*. 2023. Т. 34. № 6. С. 179–184. DOI: <https://doi.org/10.32782/TNU-2707-0581/2023.6/29>.
7. Агапова О.В. До питання визначення системи суб'єктів спеціальної компетенції публічної адміністрації у сфері позасудової юстиції. *Правова позиція*. 2023. № 4. С. 104–110. DOI: <https://doi.org/10.32782/2521-6473.2023-4.21>.
8. Агапова О. Нормативно-правові акти як основні інструменти публічного адміністрування у сфері позасудової юстиції в Україні. *Держава та регіони. Серія: Право*. 2023. № 4(82). Т. 2. С. 91–95. DOI: <https://doi.org/10.32782/1813-338X-2023.4.2.17>.
9. Агапова О. Про зміни у правовому регулюванні дисциплінарної відповідальності судових експертів. *Право України*. 2023. № 12. С. 94–104. DOI: <https://doi.org/10.33498/louu-2023-12-094>.
10. Агапова О.В. Адміністративно-правовий аналіз критеріїв класифікації завдань публічного адміністрування у сфері юстиції в Україні. *Право і суспільство*. 2024. № 2. С. 375–380. DOI: <https://doi.org/10.32842/2078-3736/2024.2.52>.
11. Агапова О.В. Детермінація суб'єктів публічної адміністрації спеціальної компетенції у сфері нотаріату. *Правові новели*. 2024. Вип. 22. Т. 2. С. 132–137. DOI: <https://doi.org/10.32782/ln.2024.22.2.17>.
12. Агапова О.В. До питання визначення спеціальних суб'єктів публічного адміністрування у сфері виконання кримінальних покарань та пробації. *Київський часопис права*. 2024. № 1. С. 92–98. DOI: <https://doi.org/10.32782/klj/2024.1.12>.
13. Агапова О. Європейська інтеграція у сфері юстиції України: основні напрями реформування. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. № 5. С. 593–596. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2024-5/147>.
14. Агапова О. Інституційна система суб'єктів публічного адміністрування загальної компетенції у сфері позасудової юстиції України. *Держава та регіони*.

Серія: Право. 2024. № 1(83). С. 137–140. DOI: <https://doi.org/10.32782/1813-338X-2024.1.21>.

15. Агапова О.В. Механізм публічного адміністрування у сфері позасудової юстиції. *Право і суспільство.* 2024. № 1. Т. 1. С. 128–132. DOI: <https://doi.org/10.32842/2078-3736/2024.1.1.19>.

16. Агапова О. Міжнародне співробітництво суб'єктів публічної адміністрації України у сфері позасудової юстиції. *Юридичний науковий електронний журнал.* 2024. № 4. С. 758–761. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2024-4/183>.

17. Агапова О.В. Принципи діяльності у сфері юстиції України. *Правова позиція.* 2024. № 2. С. 69–72. DOI: <https://doi.org/10.32782/2521-6473.2024-2.14>.

18. Агапова О.В. Роль Міністерства юстиції України у відновленні справедливості для України через міжнародний реєстр збитків. *Юридичний науковий електронний журнал.* 2024. № 1. С. 795–798. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2024-1/192>.

19. Агапова О.В. Функції суб'єктів публічної адміністрації спеціальної компетенції у сфері позасудової юстиції. *Право та державне управління.* 2024. № 1. С. 227–232. DOI: <https://doi.org/10.32782/pdu.2024.1.31>.

**Стаття в періодичному науковому виданні України,
яке на дату публікації було нефаховим:**

20. Kliuiev O., Agarova O., Palkova K. International Projects as a New Form of Collaboration in the Sphere of Expert Ensuring of Justice. *Архів кримінології та судових наук.* 2020. № 2. С. 24–32. DOI: <https://doi.org/10.32353/ACFS.2.2020.01>.

Статті в зарубіжних наукових виданнях:

21. Агапова О. Експертне забезпечення: проблеми визначення змісту та класифікації. *REOS: Recht der Osteuropäischen Staaten.* 2020. № 4. Р. 4–9. URL: <https://www.uni-goettingen.de/de/document/download/3cb61b54dfe6b5bc9d038e3b292e4f77.pdf/ReOS%2004%20aus%202020.pdf>.

22. Agarova E., Palkova K. “Public Administration” in the Latvian and Ukrainian Administrative and Legal Traditions. *Socrates.* 2020. № 2. Р. 66–71. DOI: <https://doi.org/10.25143/socr.17.2020.2.066-071>.

23. Agarova O. International Cooperation between Ukraine and Latvia in the Area of Justice (Executive Branch of Power). *Socrates.* 2021. № 2. Р. 67–74. DOI: <https://doi.org/10.25143/socr.20.2021.2.067-074>.

24. Agarova O. International Register of Damage: The Guarantee of Recovering Justice in Ukraine. *Journal of Liberty and International Affairs.* 2024. Vol. 10. Iss. 1. Р. 97–110. DOI: <https://doi.org/10.47305/JLIA24101106a>.

Розділ в зарубіжній колективній монографії:

25. Агапова О. Цифровізація суб'єктів публічного адміністрування у сфері юстиції: організаційно-правові засади. *Digital Trends and Anti-Corruption Reforms in Public Administration* : Scientific monograph. Riga : Publishing House “Baltija Publishing”, 2023. Р. 1–10. DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-369-9-1>.

Статті в періодичних наукових виданнях, які індексуються в наукометричних базах Web of Sciences та Scopus:

26. Kliuiev O., Agapova O., Simakova-Yefremian E., Snigerov O. The Contribution of Forensic Examination to Ensuring the Right to a Fair Trial within ECtHR Case-law. *Access to Justice in Eastern Europe*. 2021. Vol. 4. Iss. 4. P. 104–115. DOI: <https://doi.org/10.33327/AJEE-18-4.4-n000087>.

27. Palkova K., Agapova O. Legal Tech in Legal Education: Global Perspectives and Challenges from the Latvian-Ukrainian Experience. *Society. Integration. Education. Proceedings of the International Scientific Conference*. 2021. Vol. 5. COVID-19 Impact on Education. Information Technologies in Education. Innovation in Language Education. P. 414–425. DOI: <https://doi.org/10.17770/SIE2021VOL5.6166>.

28. Palkova K., Agapova O., Zile A. OER as a Tool for Sustainable Development: The Ukrainian-Latvian Experience of Forensic Science Experts. *European Journal of Sustainable Development*. 2021. Vol. 10. Iss. 3. P. 15–26. DOI: <https://doi.org/10.14207/ejsd.2021.v10n3p15>.

29. Abuseridze G., Agapova O. The Effect of Sanctions Against the Background of the Russian Occupation of Ukraine. *Integrated Computer Technologies in Mechanical Engineering – 2022: Synergetic Engineering* / eds.: M. Nechyporuk, V. Pavlikov, D Kritskiy. Springer, 2023. P. 475–481. (Lecture Notes in Networks and Systems; Vol. 657). DOI: https://doi.org/10.1007/978-3-031-36201-9_41.

30. Abuseridze G., Agapova O., Paliani-Dittrich I., Grasis J., Kavelidze E. Migration From Georgia and Ukraine in the Context of Russian Aggression. *Handbook of Research on the Regulation of the Modern Global Migration and Economic Crisis* / eds.: E. Alaverdov, M. Bari. IGI Global, 2023. P. 107–121. DOI: <https://doi.org/10.4018/978-1-6684-6334-5.ch007>.

31. Kolomoiets T., Agapova O. Strengthening the Justice Sector in Ukraine and European Assistance in Response to Russia's Aggression. *Baltic Journal of Economic Studies*. 2024. Vol. 10. № 2. P. 134–138. DOI: <https://doi.org/10.30525/2256-0742/2024-10-2-134-139>.

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

32. Агапова О.В. До питання взаємопов'язаності адміністративного права та публічного адміністрування. *Публічне адміністрування в умовах змін та перетворень: проблеми організації та правового забезпечення* : збірник наукових праць за матеріалами III Міжнародної науково-практичної конференції, м. Харків, 11–12 квітня 2019 р. Харків : Право, 2019. С. 32–35.

33. Агапова О. В. «Building Integrity» у сфері експертного забезпечення правосуддя. *III Харківський міжнародний юридичний форум «Актуальні проблеми адміністративно-правової науки» (до 95-річчя від дня народження Р.С. Павловського)* : матеріали міжнародної науково-практичної конференції, м. Харків, 26 вересня 2019 р. Харків : Видавничий дім «Гельветика», 2019. С. 144–147.

34. Агапова О.В. Публічне адміністрування у сфері експертного забезпечення правосуддя. *Публічне адміністрування в умовах змін та перетворень: проблеми організації та правового забезпечення* : збірник наукових

праць за матеріалами IV Міжнародної науково-практичної конференції, м. Харків, 9–10 квітня 2020 р. Харків : Право, 2020. С. 382–384.

35. Агапова О.В. «Відкритий освітній ресурс: судова експертиза». Крок до модернізації методів підготовки судових експертів. *Актуальні питання судової експертизи і криміналістики* : збірник матеріалів міжнародної науково-практичної конференції-полілогу, м. Харків, 15–16 квітня 2021 р. Харків : Право, 2021. С. 301–302.

36. Агапова О. Стійкість суб'єктів публічного адміністрування у кризових ситуаціях. *Євроінтеграційні вектори реформ у сфері публічного адміністрування* : збірник наукових статей, тез доповідей та повідомлень за матеріалами міжнародної науково-практичної конференції, м. Харків, 17 травня 2023 р. Харків : Мадрид, 2023. С. 61–67.

37. Агапова О. Стійкість публічного адміністрування у сфері юстиції. *Актуальні проблеми правової науки* : матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Запоріжжя, 29 лютого 2024 р. Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2024. С. 4–8.

38. Агапова О. Український простір судово-експертної діяльності: правові та практичні засади консолідації експертної спільноти. *Гуманітарні стандарти правових систем у сучасному світі: виклики, рішення, тенденції* : матеріали міжнародного науково-практичного конгресу, м. Запоріжжя, 16 травня 2024 р. ; у 2 ч. Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2024. Ч. 1. С. 6–8.

Характеристика особистості здобувачки.

Агапова Олена Валеріївна народилася 22 травня 1992 року в м. Харкові.

У 2014 році закінчила Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого за спеціальністю «Правознавство» та здобула кваліфікацію юриста.

У 2017 році захистила дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук зі спеціальності 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право на тему «Адміністративно-правові засади діяльності Національної гвардії України».

З 2014 року по 2015 рік обіймала посаду інженера сектору супроводження договорів центру технічної оборони Державної служби охорони в Харківській області (Поліція охорони).

З 2018 року по 2019 рік була науковим співробітником, старшим науковим співробітником відділу аспірантури та докторантури Харківського науково-дослідного інституту судових експертиз імені заслуженого професора М.С. Бокаріуса Міністерства юстиції України.

З 2019 року по 2022 рік працювала завідувачем відділу міжнародного співробітництва та роботи з іноземцями Національного наукового центру «Інститут судових експертиз імені заслуженого професора М.С. Бокаріуса» Міністерства юстиції України.

З 2022 року по 2023 рік була директором центру розвитку інновацій, міжнародного, науково-технічного та освітнього співробітництва, начальником відділу міжнародних зв'язків, працювала за сумісництвом на посаді доцента кафедри права (702) Національного аерокосмічного університету імені М.Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут».

З 2023 року по 2024 рік обіймала посаду завідувача сектору міжнародного співробітництва та роботи з іноземцями Національного наукового центру «Інститут судових експертиз імені заслуженого професора М.С. Бокаріуса» Міністерства юстиції України.

З 2024 року по теперішній час – вчений секретар Науково-дослідного центру незалежних судових експертиз Міністерства юстиції України.

ПОСТАНОВА КАФЕДРИ:

1. За актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованості, науковою та практичною цінністю здобутих результатів дисертація Агапової Олени Валеріївни відповідає вимогам Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України

2. Висновок щодо дисертації Агапової Олени Валеріївни на тему «Адміністративно-правове регулювання публічного адміністрування у сфері юстиції України в умовах європейської інтеграції» затвердити.

3. Зміст дисертації Агапової Олени Валеріївни на тему «Адміністративно-правове регулювання публічного адміністрування у сфері юстиції України в умовах європейської інтеграції», представленої на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук, відповідає спеціальності 12.00.07 – «адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право», оскільки в ній наведено теоретичне узагальнення та нове вирішення наукової проблеми – розкрито концепт адміністративної процедури з точки зору порівняльно-правового дослідження.

4. Рекомендувати названу дисертацію на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук до розгляду у спеціалізованій вченій раді Д 17.051.07 Запорізького національного університету.

Підсумки голосування: «за» – 14
 «проти» – 0
 «утрималися» – 0

Головуючий:

д.ю.н., професор,
 завідувач кафедри конституційного
 та адміністративного права
 Запорізького національного університету

В.К. Колпаков

Секретар:

к.ю.н., доцент,
 доцент кафедри конституційного
 та адміністративного права
 Запорізького національного університету

Ш.Н. Гаджиєва